

Eindrapport

VELDINVENTARISATIE STEENUILEN OLDEBROEK WEST 2 (FASE 4).

Adviesbureau

Mertens

Eindrapport

VELDINVENTARISATIE STEENUILEN OLDEBROEK WEST 2 (FASE 4).

rapportnr. 2015.1924

november 2015

In opdracht van:
Rho adviseurs voor leefruimte
Postbus 150
3000 AD ROTTERDAM

Adviesbureau Mertens B.V.
Bureau voor natuur, ruimtelijke
ordening en ecotoxicologie

Bezoekadres: Dr. Willem Dreeslaan 1 te Bennekom
Postadres: Postbus 367, 6700 AJ te Wageningen

T: 0317-428694
M: 06-29458456

E: info@adviesbureau-mertens.nl
I: www.adviesbureau-mertens.nl

© Adviesbureau Mertens BV, Wageningen, 2015.

Deze rapportage mag zonder schriftelijke toestemming vrij worden vermenigvuldigd. De verzamelde data zijn alleen te gebruiken voor het hier geschetste onderzoek en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt.

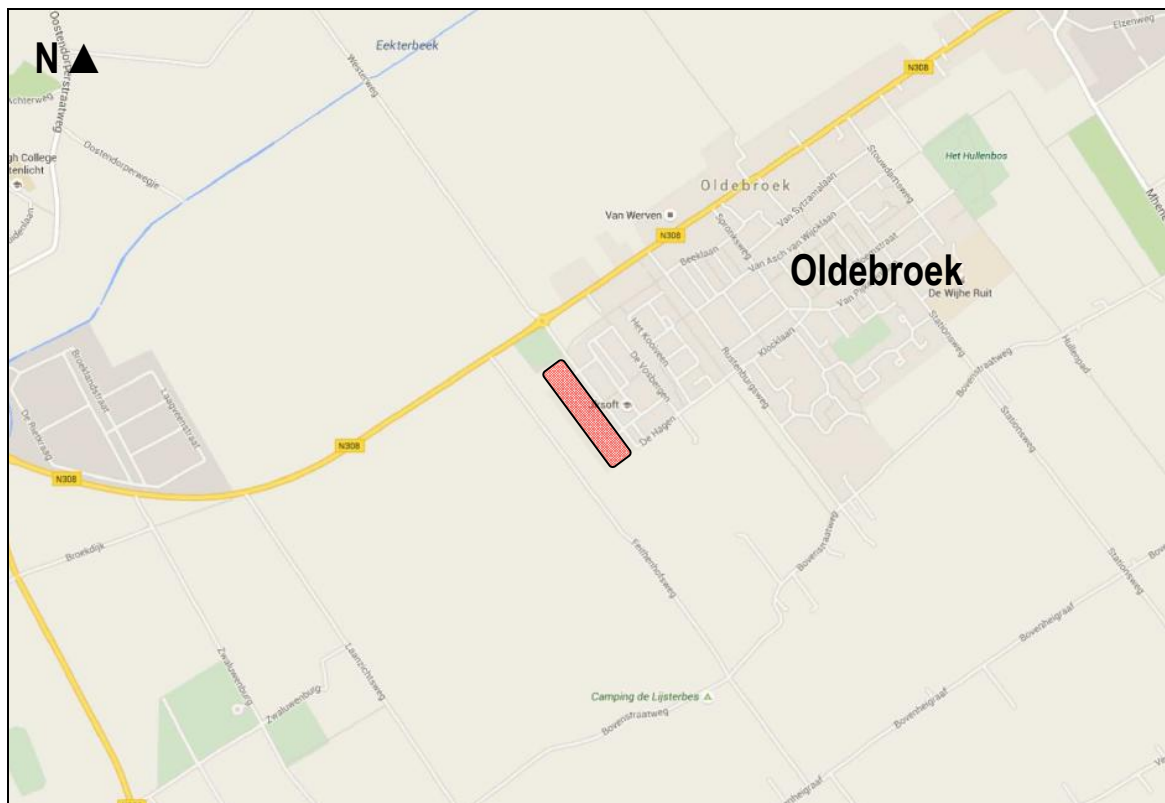
INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	2
1.1 INLEIDING.....	2
1.2 HET PLANGEBIED.....	2
1.3 DE PLANNEN.....	2
1.4 OPBOUW RAPPORT	3
2. ECOLOGIE STEENUIL.....	4
3 FLORA- EN FAUNAWET	5
3.1 FLORA- EN FAUNAWET.....	5
3.2 RODE LIJST	6
4 METHODE.....	7
5 RESULTAAT	8
6 CONCLUSIE	9
GERAADPLEEGDE LITERATUUR.....	10
BIJLAGEN	11
1. PLANGEBIED.....	12

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

Er is het voornemen voor de realisatie van fase 4 van woningbouwlocatie Oldebroek West (zie figuur 1 voor de ligging en bijlage 1 voor de exacte ligging en begrenzing). Op basis van bestaande gegevens is bekend dat er steenuilen voorkomen. Vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenuil werden in het verleden vastgesteld in de directe omgeving van het plangebied. In het verleden is ontheffing van de Flora- en faunawet verleend onder nummer FF/75C/2007/0169 voor de steenuil. Het onderzoek naar het eventuele voorkomen en het terreingebruik is echter gedateerd (Schenkeveld, 2011). Op grond hiervan is aan Adviesbureau Mertens BV te Wageningen gevraagd om het voorkomen en het eventuele terreingebruik van de steenuil inzichtelijk te maken. In onderhavig rapport wordt verslag gedaan van een actualiserende veldinventarisatie naar de steenuil.

Figuur 1. Globale ligging van fase 4 van woningbouwlocatie Oldebroek West.

1.2 Het plangebied

Het plangebied bestaat uit voormalige agrarische gronden (weidegebied) met een boerderij met bijbehorende schuren. Ten tijde van onderhavig onderzoek werd gewerkt aan de deze opstallen.

1.3 De plannen

De plannen bestaan uit de realisatie van woonbebouwing met bijbehorende infrastructuur, aansluitend bij de reeds gerealiseerde woonwijk Oldebroek West.

1.4 Opbouw rapport

Na een korte uitleg over de ecologie van steenuil (hoofdstuk 2) en de Flora- en faunawet (hoofdstuk 3) komen achtereenvolgens aan de orde:

- De onderzoeksmethoden.
- Een beschrijving van de aanwezigheid van steenuil en het terreingebruik van deze uil.
- De conclusie over de betekenis van het plangebied voor de steenuil.

In Bijlage 2 wordt een overzicht gegeven van de gehanteerde begrippen.

2. ECOLOGIE STEENUIL

De dwerg onder de uilen heeft zich altijd dicht bij de mensen gewaagd en geniet, ondanks zijn geringe grootte, reeds eeuwenlang veel belangstelling. Zelfs de godin der wijsheid van het oude Griekenland koos de steenuil als metgezel, waardoor hij, als symbool der wijsheid, geschiedenis maakte. De steenuil is slechts zo groot als een merel. De bovenzijde is donkerbruin en bezet met witte vlekken. De staart is bruin met vier tot vijf witte dwarsbanden. De onderzijde is witachtig met donkere, langwerpige vlekken, welke het dichtst voorkomen op het bovenste gedeelte van de borst. Er bestaan geen verschillen in verenkleed tussen mannetjes en wijfjes. De opvallend grote ogen zijn fel citroengeel, de snavel grijsgeel en de poten witachtig bevederd. Steenuilen vliegen meestal laag over de grond in een golvende, spechtachtige vlucht. Hierbij valt op dat zij vrij korte afgeronde vleugels hebben. Het gewicht van de steenuil ligt meestal tussen 170 en 240 g.

Wij zouden de steenuil ook wel loopuil kunnen noemen, want geen van onze uilen is zo regelmatig op de grond waar te nemen. Steenuiltjes lopen, hoogopgericht kijkend soms, actief te zoeken naar wormen, insecten of andere zich op de bodem bevindende prooien. Daarnaast jagen zij veel vanaf een uitkijkpost, zoals een bosuil. Soms ook 'bidden' zij boven de vegetatie, zoals een torenvalk, echter nooit lang. Geen van onze inheemse uilen eet zo veel insecten als de steenuil. Het kwantificeren van het aandeel insecten in de totale biomassa geconsumeerde prooien is een moeilijke zaak. Over het algemeen kan echter worden gesteld dat, op basis van aangevoerde prooien bij een nest, een aanzienlijk deel uit ongewervelde dieren bestaat. Het betreft vooral insecten, insectenlarven en wormen. Het menu is echter over het algemeen zeer gevarieerd. Het kleine steenuiltje kan ook opvallend grote prooien aan. De nestplaatskeuze van de steenuil is zeer gevarieerd. Oude gebouwen, muren, ruïnes, hoogstamboomgaarden en hopen hout bieden nestmogelijkheden in de vorm van spleten, hopen of nissen. Steenuil kunnen rond deze plaatsen zonnend worden aangetroffen maar zijn het eenvoudigst waar te nemen in het zeer vroege voorjaar als zij roepen. Op zulke plaatsen vallen steenuilen jaarrond aan te treffen als gevolg van het feit dat de steenuil een typische standvogel is. Deze eigenschap en de eis aan een kleinschalig (agrarisch) landschap resulteren in het feit dat deze uil is bedreigd volgens de Rode lijst van bedreigde diersoorten.

3 FLORA- EN FAUNAWET

3.1 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet die per 1 april 2002 in werking is getreden, zijn regels gegeven over de bescherming van de in het wild levende planten- en diersoorten, mede ter uitvoering van de soortbescherming in de Europese Richtlijnen (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn). Deze soortenbescherming van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn geïntegreerd in de Flora- en faunawet. Deze soortenbescherming houdt in dat handelingen zoals het doden, opzettelijk verontrusten, verstoren of vernietigen van vaste rust- en verblijfplaatsen, holen, nesten, eieren van dieren en het uitgraven, plukken en vernietigen van groeiplaatsen van planten verboden zijn.

Een ruimtelijke ingreep kan gepaard gaan met negatieve effecten op planten en dieren. Om een ruimtelijk plan tot uitvoering te kunnen brengen die negatieve effecten heeft op beschermde soorten, is in een aantal gevallen een ontheffing van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie noodzakelijk. Om een dergelijke ontheffing te kunnen verkrijgen, moet aangetoond worden dat de voorgenomen ruimtelijke ingreep geen afbreuk zal doen aan de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soorten. Qua mate van bescherming kan onderscheid worden gemaakt in de volgende drie beschermingsregimes.

Algemeen voorkomende soorten (categorie 1: lichte bescherming)

Voor algemeen voorkomende soorten zoals haas, egel, veldmuis, bruine kikker of gewone pad geldt sinds begin 2005 dat er een algemene vrijstelling is. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd als zij worden geschaad op voorwaarde dat met deze soorten goed omgegaan wordt: zij mogen niet onnodig gedood of gewond worden en activiteiten dienen buiten de kritieke periode plaats te vinden (zorgplicht).

Minder algemeen voorkomende soorten (categorie 2: matige bescherming)

Voor soorten die minder algemeen voorkomen als eekhoorn, steenmarter, levendbarende hagedis en diverse soorten orchideeën geldt dat een ontheffing vereist blijft bij ruimtelijke ingrepen die negatieve effecten voor deze soorten hebben. Een uitzondering hierop kan gemaakt worden als wordt gewerkt volgens een door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedgekeurde gedragscode. In zo'n gedragscode geeft een sector of initiatiefnemer zelf aan welke gedragslijnen men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Bij het hebben van een gedragscode voor de minder algemeen voorkomende soorten is alleen nog een ontheffing nodig voor werkzaamheden die niet conform de gedragscode worden uitgevoerd.

Strikt beschermde soorten (categorie 3: strikte bescherming)

Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan, vanwege de Vogelrichtlijn te beschermen vogelsoorten en soorten die zijn opgenomen bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (o.a. ringslang, hazelworm, boomarter, das en waterspitsmuis) geldt dat een ontheffing alleen wordt verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat en er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Volgens de in 2009 uitgevaardigde 'Uitleg Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet' van de Dienst Regelingen die namens de Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie de ontheffingsaanvragen in behandeling neemt, is geen ontheffing benodigd, indien door mitigerende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen kan worden gegarandeerd. Om zekerheid te verkrijgen of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden ter goedkeuring van die maatregelen."

3.2 Rode lijst

Alleen op basis van 'gunstige staat van instandhouding' kunnen bij beschermde Rode lijstsoorten "zwaardere" randvoorwaarden gelden dan voor algemene soorten. Zo zal het bij zeer algemeen voorkomende soorten die niet afnemen in aantal (geen Rode lijstsoort) relatief eenvoudig zijn om aan te tonen dat de "gunstige staat van instandhouding" niet in het geding komt. Voor beschermde soorten met een beperkt verspreidingsgebied en die afnemen in aantal (soorten die wél op de Rode lijst staan) is een uitgebreide effectenstudie vereist). Deze zorgplicht houdt in dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats.

4 METHODE

Ten behoeve van de inventarisatie van de steenuil zijn vier inventarisatieronden uitgevoerd op 18 februari, 2, 13 maart en 12 mei 2015. Steenuilen kunnen worden geïnventariseerd als zij actief zijn. Met name de roep is hierbij bepalend bij de inventarisatie. Steenuilen roepen doorgaans achtereenvolgens in het vroege voorjaar. Dit roepen werd gedurende acht inventarisatiemomenten gestimuleerd door het afspelen van geluiden waarop de uilen doorgaans terugroepen. Daarnaast is navraag gedaan bij de lokale steenuil werkgroep om inzicht te krijgen in waarnemingen van steenuilen in de voorgaande jaren. De methode sluit aan bij de methode zoals door het bevoegd gezag beschreven (RVO, 2014).

5 RESULTAAT

Gedurende onderhavig onderzoek is de steenuil vastgesteld ten oosten, noordoosten van het plangebied (fase 4) van Oldebroek West (zie figuur 2). De steenuil is aldaar twee keer roepend waargenomen. Daarnaast is steenuil vastgesteld ten zuiden, zuidoosten van het plangebied (fase 4) te Oldebroek West. Twee á drie nestlocaties zijn bekend bij de lokale uilenwerkgroep (schriftelijke mededeling de heer H. van Diepen, 2015).

Het plangebied is als gevolg van de braaklegging minder geschikt voor steenuilen. Daarnaast werd de schuur bij de boerderij ten tijde van onderhavig onderzoek gerenoveerd.

Figuur 2. Waarnemingen van steenuilen gedurende onderhavig onderzoek (gele stip) in combinatie met de reeds bekende steenuillocaties aan de Bovenstraatweg (rode stip) ter plaatse van en direct rond het plangebied (fase 4) te Oldebroek West (rood kader).

6 CONCLUSIE

Er is het voornemen voor de verdere realisatie van woonwijk Oldebroek west door middel van de uitvoering van fase 4. Op basis van bestaande gegevens is bekend dat er steenuilen voorkomen. Volgens het besluit van 27 april 2007 met bijbehorende ontheffing Flora- en faunawet met nummer FF/75C/2007/0169 werden in het verleden steenuilen vastgesteld in de directe omgeving van het plangebied. Het onderzoek naar het eventueel voorkomen en het terreingebruik is echter gedateerd (Schenkeveld, 2011). Op grond hiervan is in het vroege voorjaar van 2015 gericht (veld)onderzoek verricht om het voorkomen en de eventuele verspreiding / terreingebruik van steenuil inzichtelijk te maken.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de steenuil nog steeds voorkomt in de omgeving van het plangebied. De situatie lijkt hiermee niet wezenlijk veranderd ten opzichte van 2007. De dichtstbijzijnde nestlocatie is op ongeveer 500 meter afstand gelegen. Een steenuil begeeft zich doorgaans in een straal van maximaal 300 meter rond de nestlocatie (RVO, 2014). De nestlocatie en het leefgebied wordt hiermee niet wezenlijk beïnvloed.

Op grond van bovenstaande analyse worden effecten op de steenuilen uitgesloten; de realisatie en uitvoering van het plan Oldebroek West 2 (fase 4) is niet in strijd met het gestelde binnen de Flora- en faunawet.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- EEG, 1979. Richtlijn 79/43/EEG inzake het behoud van de Vogelstand. Publicatieblad Europese Gemeenschap, nummer L. 103.
- EEG, 1992. Richtlijn 92/43/EEG inzake de instandhouding van wilde flora en fauna. Publicatieblad van de Europese Gemeenschap, nummer L. 206/7.
- LNV, 2007. Ontheffing Ff-wet met nummer FF/75C/2007/0169.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2009. Besluit Rode lijsten diverse soortgroepen.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 1998. Wet van 25 mei 1998, houdende regels ter bescherming van in het wild levende planten en diersoorten (Flora en Faunawet). Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 402, 1-37.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Dienst Regelingen, 2009a. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van LNV (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, Dienst Regelingen, 2009b. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Ministerie van LNV (Dienst Regelingen), Den Haag.
- Netwerk Groene Bureaus, 2012. Vleermuisinventarisatie-protocol; Introductie, toelichting en tabel. Odijk.
- Nie, H.W. de, 1996. Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen. Media Publishing, Doetinchem, 1-151.
- RVO, 2014. Soortenstandaard Steenuil (versie 2.0).
- Schenkeveld, 2011. Oldebroek-West II; actualisatie natuuronderzoek. Culemborg, 1-9.
- Spikmans, F, Jong, T. de, 2006. Het waarnemen van zoetwatervissen, Nijmegen, 1-5.

BIJLAGEN

1. PLANGEBIED

Postbus 367
6700 AJ Wageningen
Tel: 0317-428694
Fax: 0317-450601